

Конституційні функції прокуратури України

Наулік Н.С., кандидат юридичних наук, доцент, завідувач кафедри цивільно-правових дисциплін Національної академії прокуратури України

На сучасному етапі реформування прокуратури України, найважливішим є визначення її місця в системі органів державної влади та ролі, яку виконує прокуратура. Функції прокуратури безпосередньо пов'язані із здійсненням діяльності прокурора і визначають найважливіші якісні характеристики прокуратури, направленість її діяльності та надають можливість найбільш чітко розкрити сутність політико-правової природи та соціальне призначення прокуратури.

Сутність прокуратури та її видову характеристику в першу чергу визначає функціональний аспект її діяльності. Саме функції є найбільш важливим елементом конституційно-правового статусу будь якого органу чи посадової особи публічної влади та інших суспільних інституцій, являючи собою основні нормативно-регламентовані напрями їх діяльності.

Відповідно до статті 121 Конституції України на прокуратуру України покладаються:

- 1) підтримання державного обвинувачення в суді;
- 2) представництво інтересів громадянина або держави в суді у випадках, визначених законом;

3) нагляд за додержанням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство;

4) нагляд за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян;

5) нагляд за додержанням прав і свобод людини і громадянина, додержанням законів з цих питань органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, їх посадовими і службовими особами.[1]

Відповідно до статті 2 Закону України «Про прокуратуру» від 14 жовтня 2014 року на прокуратуру покладаються такі функції:

1) підтримання державного обвинувачення в суді;

2) представництво інтересів громадянина або держави в суді у випадках, визначених цим Законом;

3) нагляд за додержанням законів органами, що провадять оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство;

4) нагляд за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян [2].

У пункті 1 Розділу XIII Закону визначено, що прокуратура виконує функцію нагляду за додержанням прав і свобод людини і громадянина, додержанням законів з цих питань органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, їх посадовими і службовими особами виключно у формі представництва інтересів громадянина або держави в суді.

Виникає питання: чи може прокуратура виконувати конституційну функцію через форму представництва, яка є також конституційною функцією? Тобто, чи можливе виконання однієї функції через іншу?

Звертаючись до дослідження поняття «функція», слід зазначити, що даний термін, котрий широко застосовується у науковій сфері, походить від слова «ішсой», що у перекладі з латинської означає «здійснення, виконання, звершення - спосіб діяння речі або елементу системи, спрямований на досягнення певного ефекту» [3, с. 389]. У Тлумачному словнику української мови під поняттям «функція» розуміється: 1) явище, яке залежить від іншого явища, є формою його виявлення і змінюється відповідно до його змін; 2) робота кого-, чого-небудь, обов'язок, коло діяльності когось, чогось [4, с. 651].

Якщо розглядати функції прокуратури через призму наукових тлумачень терміну «функція», то функції прокуратури - це здійснення елементами системи прокуратури (прокурорами) своїх повноважень спрямоване на досягнення мети - захисту прав і свобод громадянина, інтересів суспільства та держави.

На перший погляд, реалізація прокурором конституційної функції нагляду за додержанням прав і свобод людини і громадянина, додержанням законів з цих питань органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, їх посадовими і службовими особами у формі представництва є можливою. Однак, чи буде при такій реалізації повною мірою досягнута мета діяльності прокуратури, а саме захист прав і свобод громадянина, інтересів суспільства та держави, якщо такий захист можливий лише в суді? Очевидно, що ні.

Наступним недоліком такого обмеження реалізації прокуратурою конституційної функції є неповага законодавця до Основного Закону України, норми якого мають найвищу юридичну силу. Оскільки, таке обмеження суперечить статті 121 Конституції України. Тому, пропонуємо усунути прогалини законодавчого регулювання конституційних функцій прокуратури

України та привести норми Закону України «Про прокуратуру» від 14 жовтня 2014 року у відповідність до норм чинної Конституції України.

Список використаних джерел:

1. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року // Відомості Верховної Ради України. - 1996. - № 30.
2. Про прокуратуру: Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1697-П / Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>
3. Філософський словник / за ред. В.І. Шинкарука. - 2-ге вид., переробл. і допов. - К.: Голов. ред. Укр. рад. енцикл., 1986. - 800 с.
4. Словник української мови [в 11 томах] / За ред. І. К. Білодіда, А. А. Бурячок та ін. - К.: Наукова думка, 1979. - Т. 10. - 657 с.

Конституційний статус дитини та його забезпечення міліцією в Україні

Нікітюк З.І., слухач факультету підготовки працівників ОВС ННІЗН НАВС
Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент *Халюк С.О.*

Історичний розвиток світового суспільства змусив держави повною мірою застосувати положення щодо захисту прав дитини, які дозволяли б їй розвиватися фізично, розумово, морально, духовно й у соціальному відношенні здоровим та нормальним шляхом. Але ще не запроваджено, на жаль, всіх заходів, які давали б можливість створити таке середовище, в якому дитинна була б захищена від усіх форм недбалого ставлення, жорстокості й експлуатації, щоб вона не стала об'єктом торгівлі та експлуатації, в якій би то не було форми. Саме це і дозволяє стверджувати, що державам варто реалізувати політику і програми, спрямовані на подолання розриву між законодавством і його застосуванням на практиці.

В свою чергу проблема забезпечення конституційного статусу людини і громадянина є однією із ключових як у науці конституційного права, так і у безпосередній конституційній практиці. Це пояснюється тим, що у самому понятті «конституційний статус людини і громадянина» відбувається фіксація основ взаємовідносин між людиною, державою і суспільством, окреслюються їхні права і взаємні обов'язки, встановлюється система забезпечення, гарантування і захисту прав усіх учасників зазначених взаємовідносин

Забезпечення та захист прав та законних інтересів дитини, в першу чергу гарантованих Конституцією України, являє собою сьогодні одну з найактуальніших державно-правових проблем. Складні політичні та соціально-економічні умови функціонування держави вплинули на положення дітей. Незважаючи на наявність значної кількості нормативних актів у сфері забезпечення і захисту дитинства, ступінь їх захищеності є незадовільною.

Саме тому, забезпечення конституційно-правового статусу дитини полягає у діяльності державних органів, громадських організацій, посадових осіб і громадян в межах здійснення ними своїх повноважень щодо створення належних умов для здійснення прав та свобод та як результат такої діяльності - фактична реалізація прав та свобод дитини в Україні.

Основне навантаження в діяльності, яка здійснюється в Україні щодо забезпечення прав та свобод людини і громадянина, в тому числі від злочинних посягань, покладається на правоохоронні органи. Закріплення у ст. 3 Конституції України положення про те, що «людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю..., а утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави», вимагає від держави утворення відповідної системи правоохоронних органів.